

SQ – Stritar Quality

Urška in Andrej Stritar, Z otroki v gore, Družinski izleti, izdala Sidarta, Ljubljana 1998, 200 strani namiznega (ne žepnega) formata.

Naj spregovori **Marjan Rztresen:** »Z otroki v gore je planinski vodnik po nezahtevnih gorskih poteh, ki jih zmorejo tudi otroci, in hkrati prijetno čtivo o predelih, ki jih opisuje. V vodniku sta zakonca Stritar opisala 77 izletov po Sloveniji, večinoma na hribovske, gorske ali celo visokogorske razgledne točke, bodisi na vrhove bodisi do planinskih postojank, cerkv ali gorskih kmetij, poleg tega pa prikupno nanizala še vrsto praktičnih nasvetov, pa tudi pripovedk, zgodb in pesmic, s katerimi bodo starši otrokom popestrili že sicer zanimive strme poti. (Op. S. K.: Stvar ni čisto tako oblažinjena, ni samo pravljica za lahko noč, nazadnje nas pripelje na vrh Triglava, svoje lovke pa širi po vsej Sloveniji razen Prekmurja.) Takšne knjige doslej Slovenci nismo imeli.« (Delo, Književni listi, 30. julija 1998, str. 54. Zadnji stavek je treba razumeti v pohvalnem pomenu.)

Na Rztresenov stvarni očrt moj zasebni odziv: To je knjiga spominov. Ali nismo tudi mi vodili svojih otrok v hribe, jim nismo s pravljicami pihali na dušo na dolgem pohodu, jim nismo nosili smuči na Vršič, na predvečer pomagali zavezati nahrbtnika, jih napol krmežljave v ranem jutru posadili v avto in jim z roko pokrili oči, češ, kar malo še podremuckajte, ali nismo v Tamarju izštampali miniskakalnice, ki je nesla dva ali tri metre, ali se niso na maminih ali očetovih ramah pregugali čez ključavniške planjave pod Golico ali na Pristavi, in na sankah, nagačeni s cunjami kot slamatni mož in stlačeni v mehko ovčjo vrečo prekomentirali ali prespali vleke v Rovte in na Ravne ali čez Trebiže na Peč, jih nismo navezovali na kočljivih mestih, nismo bredli z njimi po potoku in z njimi metali kamenja v vodo, jih nismo čakali ob mravljiniči transverzali in z njimi šteli mravljiniči promet, ki leto in dan teče v obe smeri po nujnih

opravkih, mar nismo splašili divjega petelina, da se je skoraj pobil v gostem vejevju, in bliskoma videli lisice, ki je švistnila čez jaso, čakali z verveco in otrdeli od grozovitega srnjakovega laježa, ali nismo nabrali dežnikaric in jih nosili nad glavo, kot narekuje ime, ali nismo posadili na glavo Kekčevega klobuka in se slikali na vrhu Triglava? Hvala avtorjema za družinski album! Moj čas se je medtem premaknil, piščanci so se izlegli, prazne razbite ostanke lupin sem pometel na gnoj. Ostalo je spoznanje: Danes, ko tako živčno iščemo smisel življenja, ko hlastamo za užitki in si kličemo *carpe diem!* in od hlastanja zijamo kot riba na suhem, prikrajšani in nepotešeni – glejte, tu je polnost življenja, tu je smisel, tu je glavni dobitik! Hvala Urški in Andreju za časovni stroj, ki me je za hip potegnili nazaj in ožaril večerno nebo z romantiko, ki je zašla! Iluzije, sanjarije, hrepenenja – edina trdna resničnost kratkega človeškega veka.

Kdor si želi fizikalne predstavitve te knjige, ki seveda ni niti najmanj moj družinski album (je pa domala album nekaterih znancev) ne časovni stroj, marveč je knjiga velike ljubezni in popolnega posluha za otroke in njihov način planinstva – ah, dajmo si dopovedati, da otroci nimajo veliko smisla za velike stvari, neskončno pa jih zabavajo majhne, spotne (če oče pelje svojega petletnega pobiča po Slovenski smeri na Triglav, je to očetova uveljavitev, ne otrokov užitek) – bo našel vse potrebno v Rztresenovem spisu, še bolj pa v knjigi sami, ki naj si jo kupi v zanesljivem zaupanju v založbo in avtorja, ki se ne morejo izneveriti svojemu ugledu. Gotovo pa se bo še kdo potrudil s fizikalno nazornostjo, upam, da kar tu, v PV. Da se le ne bo zapletel v take zanke, kot se je PV 7-8/1998, ki na strani 301 méni: »Otroci imajo bistveno skromnejše rezerve energije kot odrasli«, takoj na naslednji strani pa pravi: »Otroci zmorejo bistveno več, kot si predstavljamo.« Ali pa spet jaz ničesar ne razumem, pa četudi obe izjavi prisegata na »bistveno«? Takih v lase si skakajočih

izjav na uvodnih (»pripravljalnih«, »vzgojnih«) straneh vodnika *Z otroki v gore* nisem zasačil. Tam prihaja vse iz osebnega naravnega spoznanja, po Polonijevem naročilu iz Hamleta: »*To thine own self be true, and it must follow, as the night the day, thou canst not then be false to any man.*« (»Sam sebi bodi zvest, in to naj ti sledi naravno kakor dnevno noč, ne moreš se potem, izneveriti nikomur.«)

K sami izdelavi knjige bi imel nekaj tretjerazrednih pripomb ali predlogov [malo preveč je povprečnih, nežargonskih nenabritih germanizmov: *nahajati se, podati se* (na pot), str. 29; avtorstvo pri zgodbah je nedosledno navedeno, tudi napačno: **Kelemina** ni in ne more biti avtor besedila o Divjih babah na str. 153 (zakaj ne, je na dlani, ko preberemo zgodbo in se zavemo, da je Kelemina svojo knjigo izdal leta 1930, ko je bilo nemogoče vedeti to, o čemer piše zgodba v naši knjigi; seveda lahko preberemo tudi Keleminovo zgodbo o Divjih babah in vidimo, da nima z našo nobene zveze); vse slike naj bi imele pripise; Osolnik naj bi začeli pisati Osovnik, kot je že na smerni tablici v Sori; in trikrat zapisana »zvončica« na strani 39 naj bo **zvončica**, da ne bodo šli **Tonetu Wrabru** preveč lasje pokonci – glej njegovo knjigo *Sto znamenitih rastlin na Slovenskem*], toda o njih izčrpnije kdaj drugič ali drugje. Tega sočnega in živahnega vodnika v njegovem osnovnem namenu ne kazijo.

Zanimiv je zametek neke obstranske epidemije: v 4. izdaji vodnika po Karavankah (1997) je na 6. strani Opozorilo, ki namiguje, kako da se je avtor potrudil, itd., da pa kljub temu ne avtor ne založba ne moreta prevzeti odgovornosti za morebitno nesrečo; itd. Zdaj si kar po vrsti avtorji vodnikov in njihova založba s tem ali takim »Opozorilom« umivamo (umivamo) roke, vendar v trdnem upanju, da bodo vodniki vodili samo k dobremu, in se ne bo treba nikomur pogovarjati o odgovornosti. S tem v zvezi me Urškin in Andrejev vodnik spominja stare resnice: za nesrečo otrok so krivi izključno odrasli!